

62011CJ0137

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 27. septembra 2012 (*1)

„Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov — Nariadenie (EHS) ?. 1408/71 — ?lánky 13 a 14c — Uplatniteľná právna úprava — Samostatne zárobkovo ?inné osoby — Systém sociálneho zabezpečenia — Poistenie — Osoba vykonávajúca závislú ?innosť alebo nevykonávajúca nijakú ?innosť v ?lenskom štáte — Samostatne zárobková ?innosť vykonávaná v inom ?lenskom štáte — Osoba oprávnená konať za spoločnosť — Bydlisko v inom ?lenskom štáte, než je ?lenský štát sídla spoločnosti — Riadenie spoločnosti zo štátu bydliska — Vnútroštátne pravidlo stanovujúce nevyvrátiteľnú domnienku, že osoba vykonáva zárobkovú ?innosť ako samostatne zárobkovo ?inná osoba v ?lenskom štáte, kde má spoločnosť sídlo — Povinné poistenie v systéme sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo ?inné osoby tohto štátu“

Vo veci C-137/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa ?lánku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Cour du travail de Bruxelles (Belgicko) z 11. marca 2011 a doručený Súdnemu dvoru 21. marca 2011, ktorý súvisí s konaním:

Partena ASBL

proti

Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory J.-C. Bonichot, sudcovia K. Schieman, L. Bay Larsen (spravodajca), C. Toader a E. Jarašíťnas,

generálny advokát: J. Mazák,

tajomník: R. ?ereť, referentka,

so zreteňom na písomnú ?asť konania a po pojednávaní z 22. marca 2012,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

—

Partena ASBL, v zastúpení: M. Lauwers, avocate,

—

Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA, v zastúpení: A. Moyaerts a É. Piret, avocats,

—

belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia,

—
Európska komisia, v zastúpení: V. Kreuschitz a G. Rozet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. júna 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

1

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 13 a 14c nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1606/98 z 29. júna 1998 (Ú. v. L 209, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“), ako aj článku 21 ZFEÚ.

2

Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu medzi Partena ASBL (ďalej len „Partena“), poisťovňou sociálneho zabezpečenia presamostatne zárobkovo činné osoby, a spoločnosťou Les Tartes de Chaumont-Gistoux SA, (ďalej len „spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux“), ktorý sa týka vymáhania príspevkov na sociálne zabezpečenie od spoločnosti Les Tartes de Chaumont-Gistoux zo strany Partena za obdobie od prvého štvrťroku 1999 do štvrtého štvrťroku 2007.

Právny rámec

Právo Únie

3

Ôsme až jedenáste odôvodnenie nariadenia č. 1408/71 znejú:

„keďže na zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré sa pohybujú v rámci [S]poločenstva, sa má vzťahovať systém sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa predišlo prekrywaniu uplatňovaných právnych predpisov rôznych členských štátov a komplikáciám, ktoré by mohli z tohto plynúť;

keďže situácie, keď osoba podlieha právnym predpisom dvoch členských štátov súčasne, ako výnimka zo všeobecného pravidla, majú byť čo najviac obmedzené v počte aj v rozsahu;

keďže hľadisko zaručenia [keďže na účely čo najúčinnejšieho zaručenia – neoficiálny preklad] rovnakého zaobchádzania so všetkými pracovníkmi, ktorí sú zamestnaní na území členského štátu, tak úctinne[,] ako je to možné, je vhodné za právne predpisy, ktoré sa majú uplatňovať, určiť [je vhodné ako všeobecné pravidlo stanoviť, že sa uplatnia – neoficiálny preklad] právne predpisy toho členského štátu, v ktorom je osoba v zamestnaneckom vzťahu alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť;

keďže v určitých situáciách, ktoré odôvodňujú uplatnenie iných kritérií, je možná výnimka z tohto všeobecného pravidla.“

§ 13 nariadenia č. 1408/71, nazvaný „Všeobecné pravidlá“, uvádza:

„1. Pokiaľ v § 14c a 14f nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa uplatňujú v súlade s ustanoveniami tejto hlavy.

2. Pokiaľ § 14 až 17 neustanovujú inak:

a)

na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá [ju] zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu;

b)

na osobu, ktorá je samostatne zárobkovo činná na území jedného členského štátu, sa vzťahujú právne predpisy tohto členského štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu;

...“

§ 14a bod 2 toho istého nariadenia, nazvaný „Osobitné pravidlá týkajúce sa osôb, okrem námorníkov, ktoré sú samostatne zárobkovo činné“, znie takto:

„§ 13 ods. 2 písm. b) sa použije s nasledujúcimi výnimkami a výhradami:

...

2. Osoba, ktorá je obvykle samostatne zárobkovo činná na území dvoch alebo viacerých členských štátov, podlieha právnym predpisom členského štátu, na území ktorého má bydlisko, ak vykonáva časť svojej činnosti na území tohto členského štátu. Ak nevykonáva žiadnu činnosť na území členského štátu, na území ktorého má bydlisko, podlieha právnym predpisom členského štátu, na území ktorého vykonáva svoju hlavnú činnosť...“

§ 14c uvedeného nariadenia, nazvaný „Osobitné pravidlá pre osoby, ktoré sú zamestnané súčasne na území jedného členského štátu a samostatne zárobkovo činné na území druhého členského štátu“, stanovuje:

„Osoba, ktorá je súčasne zamestnaná na území jedného členského štátu a samostatne zárobkovo činná na území druhého členského štátu, podlieha:

a)

pokiaľ písm. b) neustanovuje inak, právnym predpisom členského štátu, na území ktorého vykonáva závislú činnosť alebo ak vykonáva takúto činnosť na území dvoch alebo viacerých členských štátov, právnym predpisom [v závislosti od prípadu, členského štátu, na území ktorého

má podnik alebo zamestnávateľ sídlo alebo miesto podnikania, na území ktorého sa nachádza pobočka alebo stále zastúpenie podniku, alebo na území ktorého má pracovník bydlisko];

b)

v prípadoch uvedených v prílohe VII:

—

právnym predpisom členského štátu, na území ktorého vykonáva závislú činnosť...

a

—

právnym predpisom členského štátu, na území ktorého vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť...”

7

Príloha VII nariadenia č. 1408/71 vymenúva 18 prípadov, v ktorých sa súčasne uplatňujú právne predpisy dvoch členských štátov, čiže situácie, v ktorých osoba vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na území jedného zo 17 členských štátov menovite uvedených v tejto prílohe a ďalej závislú činnosť v inom členskom štáte.

8

V bode 1 prílohy VII sa uvádza:

„Ak je samostatne zárobkovo činný v Belgicku a zamestnaný v ktoromkoľvek inom členskom štáte.“

Belgické právo

9

Podľa belgického práva je uplatňovanie systému sociálneho zabezpečenia na samostatne zárobkovo činné osoby upravené najmä kráľovským nariadením č. 38 z 27. júla 1967 o uplatňovaní systému sociálneho zabezpečenia na samostatne zárobkovo činné osoby (Moniteur belge z 29. júla 1967), ktoré bolo zmenené a doplnené najmä kráľovským nariadením z 18. novembra 1996 o finančných a iných ustanoveniach o sociálnom postavení samostatne zárobkovo činných osôb, na základe hlavy VI zákona z 26. júla 1996 o modernizácii systému sociálneho zabezpečenia a zabezpečovaní životaschopnosti zákonných dôchodkových systémov, ako aj článku 3 zákona z 26. júla 1996, ktorý zabezpečuje rozpočtové podmienky úasti Belgicka v hospodárskej a menovej únii (Moniteur belge z 12. decembra 1996, ďalej len „kráľovské nariadenie č. 38“).

10

Článok 3 ods. 1 kráľovského dekrétu č. 38, obsiahnutý v kapitole 1 s názvom „Pôsobnosť“, stanovuje:

„Za samostatne zárobkovo činnú osobu sa považuje každá fyzická osoba, ktorá v Belgicku vykonáva zárobkovú činnosť, pričom nie je viazaná pracovnou zmluvou ani štatútom.

Kým sa nepreukáže opak, každý, kto vykonáva v Belgicku zárobkovú činnosť, z ktorej plynú príjmy uvedené v [niektorých ustanoveniach zákona o dani z príjmov z roku 1992], sa považuje za osobu, na ktorú sa vzťahujú podmienky zdanenia uvedené v predchádzajúcom pododseku.

Na účely uplatnenia tohto odseku sa zárobková činnosť považuje za vykonávanú na základe pracovnej zmluvy, pokiaľ sa dotknutá osoba pri uplatnení jedného zo systémov sociálneho zabezpečenia pre zamestnancov považuje z tohto dôvodu za osobu viazanú pracovnou zmluvou.

... na osoby určené za oprávnené konať za spoločnosť alebo združenie, ktoré podliehajú belgickej dani z príjmov právnických osôb alebo belgickej dani z príjmov vzťahujúcej sa na nerezidentov, sa uplatňuje nevyvrátiteľná domnienka, že v Belgicku vykonávajú zárobkovú činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby.“

11

Podľa článku 15 ods. 1 tretieho pododseku toho istého kráľovského nariadenia spoločnosti zodpovedajú spoločne a nerozdielne za platenie príspevkov osôb oprávnených konať za spoločnosti.

12

Rozsudkom č. 176/2004 z 3. novembra 2004 Cour d'arbitrage (Arbitrážny súd), ktorý sa následne stal Cour constitutionnelle (Ústavný súd), vyhlásil článok 3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38 za protiústavný, najmä pokiaľ ide o osoby oprávnené konať za spoločnosti podliehajúce belgickej dani z príjmov právnických osôb alebo belgickej dani z príjmov vzťahujúcej sa na nerezidentov, ktoré neriadia predmetnú spoločnosť zo zahraničia. Uvedený súd rozhodol, že pokiaľ ide o takéto osoby oprávnené konať za spoločnosti, má táto domnienka, keďže je nevyvrátiteľná, všeobecnú a absolútnu povahu, ktorá je voči týmto osobám neproporcionálna, keďže osobe oprávnenej konať za spoločnosť, ktorá prestala vykonávať svoju činnosť, bráni v tom, aby preukázala, že túto činnosť ukončila inak než odstúpením alebo ukončením svojich povinností vyplývajúcich z jej postavenia samostatne zárobkovo činné osoby.

13

Naopak, uvedený súd nepovažoval článok 3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38 za protiústavný v prípade osôb oprávnených konať za spoločnosti, ktoré riadia zo zahraničia spoločnosti so sídlom v Belgicku. Uvedený súd zastával názor, že nevyvrátiteľnosť domnienky by sa mala považovať za nevyhnutnú na zabezpečenie toho, aby sa na takéto osoby oprávnené konať za spoločnosti uplatňoval systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby z dôvodu, že vnútroštátny orgán nemá, pokiaľ ide o tieto osoby, informácie a právomoc, ktoré má vo vzťahu k osobám oprávneným konať za spoločnosti, ktoré riadia spoločnosti v Belgicku.

14

Z tohto rozsudku Cour d'arbitrage vyplýva, že v súčasnosti je v belgickom práve domnienka naďalej nevyvrátiteľná pre osoby, ktoré riadia zo zahraničia spoločnosť so sídlom v Belgicku, takže nezávisle od skutočného vykonávania takejto činnosti sa na tieto osoby uplatňuje v Belgicku systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

15

Spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux bola založená 17. apríla 1993.

16

Vzhľadom na to, že táto spoločnosť má sídlo v Belgicku, podlieha belgickej dani z príjmov právnických osôb.

17

Na valnom zhromaždení, ktoré sa konalo 12. októbra 1995, mal tak O. Rombouts, ako aj M. Van Acker obchodný podiel zodpovedajúci jednej polovici základného imania spoločnosti. Na valných zhromaždeniach, ktoré sa konali 7. júna 2000 a 7. júna 2006, boli potvrdené ich funkcie členov predstavenstva.

18

O. Rombouts má od konca roka 1999 bydlisko v Portugalsku.

19

Od januára 2001 do júla 2005 bol tu zamestnaný alebo poberal dávky v nezamestnanosti.

20

Vnútroštátny súd uvádza, že O. Rombouts vykonával od novembra 2007 samostatnú zárobkovú činnosť v Portugalsku, pričom dodáva, že spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux tvrdí, že táto činnosť sa začala v novembri 2005.

21

Dňa 28. mája 2008 doručila Partena O. Romboutsovi a spoločnosti Les Tartes de Chaumont-Gistoux platobný výmer na zaplatenie sumy 125696,50 eura zodpovedajúcej príspevkom, ktoré O. Rombouts dlhoval za obdobie od prvého štvrťroka 1999 do štvrtého štvrťroka 2007.

22

Žalobou podanou 5. augusta 2008 na Tribunal du travail de Nivelles (Pracovný súd v Nivelles) spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux podala proti tomuto platobnému výmeru námietku.

23

Tribunal du travail de Nivelles, ktorý rozhodoval o tejto námietke, rozsudkom zo 14. septembra 2009 vyhlásil túto námietku za prípustnú a následne rozsudkom zo 14. decembra 2009 ju vyhlásil za dôvodnú.

24

Dňa 29. januára 2010 Partena podala proti týmto rozsudkom odvolanie.

25

Počas konania spresnila, že vzhľadom na to, že O. Rombouts mal v Portugalsku od 1. januára

2001 postavenie zamestnanca, belgický systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby sa môže naňho uplatňovať iba doplnkovo. Z tohto dôvodu suma, ktorú Partena teraz požaduje, predstavuje 68137,61 eura plus úroky namiesto pôvodnej sumy 125696,50 eura.

26

Spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux spochybňuje tvrdenie, že na O. Romboutsa sa vzťahuje systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby v Belgicku. Tvrdí, že článok 3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38 je v časti, v ktorej má za následok uplatnenie belgickej právnej úpravy, v rozpore s právom Únie, najmä s článkom 18 ES.

27

Za týchto okolností Cour du travail de Bruxelles rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1.

Môže belgický štát pri uplatňovaní článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71 a konkrétnejšie článku 14c tohto nariadenia v rámci právomoci, ktorá je mu priznaná pri stanovovaní podmienok uplatňovania systému sociálneho zabezpečenia na samostatne zárobkovo činné osoby, považovať riadenie spoločnosti, ktorá podlieha daňovej povinnosti v tomto štáte, zo zahraničia za výkon činnosti na svojom území?

2.

Je článok [3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38] v súlade s právom Únie... a najmä so slobodou pohybu a pobytu zaručenou článkom 21 [ZFEÚ], ak osobe s bydliskom v inom belgickom štáte, ktorá zo zahraničia riadi spoločnosť podliehajúcu daňovej povinnosti v Belgicku, neumožňuje vyvrátiť domnienku, že sa na ňu uplatňuje systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby, zatiaľ čo osoba oprávnená konať za takúto spoločnosť s bydliskom v Belgicku, ktorá neriadi spoločnosť zo zahraničia, má možnosť túto domnienku vyvrátiť a predložiť dôkazy, že nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v zmysle článku [3 ods. 1 prvého pododseku] kráľovského nariadenia č. 38?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

O právomoci

28

Belgická vláda sa domnieva, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na prvú otázku, keďže táto otázka implikuje, že Súdny dvor musí vyložiť článok 3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38 alebo preskúmať jeho zlučiteľnosť s článkom 14c nariadenia č. 1408/71.

29

V tejto súvislosti postačuje konštatovať, že zo samotného znenia tejto otázky vyplýva, že jej cieľom je výklad ustanovení práva Únie, v prejednávacom prípade článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71, a nie výklad ustanovenia vnútroštátneho práva alebo posúdenie jeho zlučiteľnosti s právom Únie.

30

V súlade s ustálenou judikatúrou (pozri najmä rozsudok z 27. januára 2011, Vandoorne, C-489/09, Zb. s. I-225, bod 25 a citovanú judikatúru) má Súdny dvor právomoc poskytnúť vnútroštátnemu súdu všetky relevantné informácie o výklade práva Únie, ktoré mu umožnia posúdiť zlučiteľnosť ustanovenia vnútroštátneho práva na účely rozhodnutia veci, ktorú prejednáva.

31

Súdny dvor má teda právomoc preskúmať prvú otázku.

O prípustnosti

32

Belgická vláda tvrdí, že prvá otázka je neprípustná, a to z dôvodu, že podanie výkladu článku 14c písm. b) nariadenia č. 1408/71 je na vyriešenie sporu irelevantné.

33

V prípade O. Romboutsa netreba totiž uplatniť nevyvrátenú domnienku, že sa naňho uplatňuje belgický systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby, stanovený v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku kráľovského nariadenia č. 38.

34

Cieľom tejto domnienky je uplatniť systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby v prípade osôb oprávnených konať za spoločnosť, ktoré zo zahraničia riadia spoločnosť so sídlom v Belgicku a ktoré ako riadiaci pracovníci podniku v tomto členskom štáte nepriznávajú nijaký príjem, pričom sa odvolávajú na bezplatnú povahu ich mandátu, aby vylúčili existenciu podmienky výkonu zárobkovej činnosti, ktorej podlieha uplatnenie tohto systému.

35

Belgická vláda však tvrdí, že v rámci predmetného obdobia v konaní vo veci samej O. Rombouts podliehal belgickej dani z príjmu vzťahujúcej sa na nerezidentov z dôvodu, že vykonával činnosť ako osoba oprávnená konať za spoločnosť v súlade s článkom 2 bodom 1 písm. a), s článkom 227 ods. 1 a s článkom 228 ods. 1 zákona o dani z príjmov z roku 1992, v spojení s článkom 16 zmluvy medzi Belgickom a Portugalskom o zamedzení dvojitého zdanenia a úprave niektorých iných otázok týkajúcich sa dane z príjmov, ktorá bola podpísaná v Bruseli 16. júla 1969 (Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 787, s. 4), zmenenej a doplnenej dodatočnou zmluvou, ktorá bola podpísaná v Bruseli 6. marca 1995 (Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 2155, s. 76), a nadobudla účinnosť 5. apríla 2001.

36

Belgická vláda dodáva, že O. Rombouts nikdy nespochyboval skutočnosť, že podlieha belgickej dani z príjmov a že jeho príspevky na sociálne zabezpečenie, ktoré sú predmetom sporu vo veci

samej, boli vypožítané na základe príjmov riadiacich pracovníkov podniku, ktoré zohľadnila daňová správa.

37

V dôsledku toho sa ani O. Rombouts, ani spoločnosť Les Tartes de Chaumont-Gistoux nemôžu odvolávať na bezplatnú povahu ich mandátu, aby spochybnil existenciu podmienky výkonu zárobkovej činnosti.

38

V tejto súvislosti stačí konštatovať, že belgická vláda vo svojich písomných pripomienkach vysvetlila, že domnienka uvedená v článku 3 ods. 1 štvrtom pododseku kráľovského nariadenia č. 38 nevyvrátiťne stanovuje, že na osoby oprávnené konať za spoločnosť sa uplatňuje belgický systém sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby, „aj keď“ nepriznali nijaký príjem vyplývajúci z tohto mandátu.

39

To znamená, že podľa samotnej belgickej vlády sa táto domnienka uplatní na také osoby oprávnené konať za spoločnosť, ako je osoba, o ktorú ide vo veci samej, ktoré v Belgicku podliehajú dani z príjmov vzťahujúcej sa na nerezidentov, z dôvodu ich činnosti ako osoby oprávnenej konať za spoločnosť.

40

Prvá otázka nie je teda irelevantná v rozsahu, v akom sa týka článku 14c písm. b) nariadenia č. 1408/71.

41

Prvá otázka je teda prípustná.

O veci samej

42

Na úvod treba uviesť, že vnútroštátny súd vymedzil spor, ktorý prejednáva, tak, že sa týka situácie v obdobiach, počas ktorých mala dotknutá osoba, ktorá je oprávnená konať za spoločnosť, bydlisko v Portugalsku a vykonávala tam závislú činnosť alebo tam nevykonávala nijakú inú činnosť. Zastáva názor, že pokiaľ ide o tieto obdobia, nariadenie č. 1408/71 a príloha VII tohto nariadenia zrejme nevyklúujú uplatnenie belgického systému sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby. Treba, aby Súdny dvor obmedzil svoje preskúmanie iba na túto situáciu.

43

V tejto súvislosti treba zastávať názor, že vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či právo Únie, osobitne článok 13 ods. 2 písm. b) a článok 14c písm. b) nariadenia č. 1408/71, ako aj príloha VII tohto nariadenia, bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ako je článok 3 ods. 1 štvrtý pododsek kráľovského nariadenia č. 38, ktorá umožňuje, aby v belgickom štáte platila nevyvrátiťná domnienka, že sa na jeho území vykonáva činnosť, ktorá spočíva v riadení, a to z iného belgického štátu, spoločnosti podliehajúcej dani v tomto prvom štáte.

44

Touto otázkou sa teda vnútroštátny súd pýta, v akom rozsahu môže členský štát na účely uplatnenia svojho systému sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby definovať miesto výkonu činnosti dotknutých pracovníkov.

45

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry ustanovenia hlavy II nariadenia č. 1408/71, ktoré určujú právnu úpravu uplatniteľnú na pracovníkov pohybujúcich sa v rámci Európskej únie, majú za cieľ najmä zabezpečiť, aby sa na dotknuté osoby v zásade vzťahoval systém sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak zamedzilo súbehu uplatniteľných vnútroštátnych právnych úprav a komplikáciám, ktoré z neho môžu vyplývať. Táto zásada je vyjadrená najmä v článku 13 ods. 1 tohto nariadenia (pozri najmä rozsudok z 12. júna 2012, Hudzinski a Wawrzyniak, C-611/10 a C-612/10, bod 41).

46

Treba tiež pripomenúť, že ustanovenia nariadenia č. 1408/71 sa majú vykladať vo svetle cieľa článku 48 ZFEÚ, ktorým je prispieť k vytvoreniu čo možno najúplnejšej slobody pohybu migrujúcich pracovníkov (pozri rozsudok Hudzinski a Wawrzyniak, už citovaný, bod 53).

47

Ôsme odôvodnenie nariadenia č. 1408/71 zdôrazňuje, že na zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby sa má vzťahovať systém sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu. Deviate odôvodnenie toho istého nariadenia dodáva, že situácie, keď osoba odchyľne od všeobecného pravidla podlieha právnym predpisom dvoch členských štátov sú jasne, majú byť čo najviac obmedzené v počte aj v rozsahu.

48

Podľa desiateho odôvodnenia uvedeného nariadenia je ako všeobecné pravidlo vhodné určiť, že sa uplatnia právne predpisy členského štátu, v ktorom je osoba v zamestnaneckom vzťahu alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť. Jedenáste odôvodnenie nariadenia č. 1408/71 stanovuje výnimku z tohto všeobecného pravidla len v osobitných situáciách, ktoré odôvodňujú uplatnenie iného hraničného ukazovateľa.

49

Zo štruktúry a systematiky nariadenia č. 1408/71 tak vyplýva, že ukazovateľ „miesta výkonu“ zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dotknutého pracovníka je hlavným kritériom na účely určenia jednej uplatniteľnej právnej úpravy a že od tohto ukazovateľa sa možno odchyliť len v osobitných situáciách, a to prostredníctvom takých podporných hraničných ukazovateľov, ako je napríklad štát bydliska pracovníka, štát sídla podniku, ktorý ho zamestnáva, alebo miesta pobočky či stáleho zastúpenia podniku, alebo miesta hlavnej činnosti pracovníka, ktoré sú stanovené v článku 14 bodoch 2 a 3, v článku 14a bodoch 2 a 3, ako aj v článku 14c písm. a) in fine nariadenia č. 1408/71.

50

Pokiaľ ide o pojmy „zamestnaná“ a „samostatne zárobkovo činná“ v zmysle článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71, týkajú sa činností, ktoré sa za také považujú na účely uplatnenia právnych

predpisov o sociálnom zabezpečení členského štátu, na ktorého území sa vykonávajú (pozri najmä rozsudky z 30. januára 1997, de Jaeck, C-340/94, Zb. s. I-461, bod 34, ako aj Hervein a Hervillier, C-221/95, Zb. s. I-609, bod 22).

51

Tieto pojmy sa teda riadia, pokiaľ ide o ich obsah, právnymi úpravami členských štátov, na ktorých území sú zamestnania alebo samostatné zárobkové činnosti vykonávané.

52

Na účely uplatnenia článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71 určeníu miesta výkonu zárobkovej činnosti pracovníka, ktoré, ako vyplýva z desiateho odôvodnenia tohto nariadenia, vo všeobecnosti podmieňuje určenie uplatnenej právnej úpravy, predchádza kvalifikácia činnosti buď ako zamestnanie, alebo ako samostatne zárobková činnosť.

53

Na rozdiel od pojmov „zamestnaná“ a „samostatne zárobkovo činná“ sa však pojem „miesto výkonu“ činnosti musí chápať tak, že sa neriadi právnymi predpismi členských štátov, ale právom Únie, a teda sa naň vzťahuje výklad, ktorý podáva Súdny dvor.

54

Ak by sa totiž na tento pojem vzťahovali aj právne úpravy členských štátov, kritérium, ktoré predstavuje, by mohlo byť predmetom rozporných definícií alebo výkladov zo strany dotknutých členských štátov a v prípade určitej osoby by mohlo viesť ku kumulatívne uplatneniu viacerých právnych úprav na tú istú činnosť. Takáto kumulácia by však mohla zaťažiť dotknutú osobu dvojitým príspevkom na sociálne zabezpečenie v súvislosti s tým istým príjmom a tak by penalizovala pracovníka, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb, ako je zakotvené v práve Únie, čo by bolo v zjavnom rozpore s cieľmi nariadenia č. 1408/71.

55

Ako Súdny dvor rozhodol, pokiaľ ide o článok 14d ods. 2 uvedeného nariadenia, toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť nediskriminovať pracovníkov, na ktorých sa vzťahujú ustanovenia článku 14c písm. c) toho istého nariadenia, vo vzťahu k pracovníkom, ktorí vykonávajú všetky ich činnosti v jedinom členskom štáte (pozri rozsudok z 9. marca 2006, Piatkowski, C-493/04, Zb. s. I-2369, bod 27).

56

Na účely výkladu pojmu „miesto výkonu“ ako pojmu práva Únie treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry význam a rozsah pojmov, ktoré neboli právom Únie nijako definované, treba stanoviť podľa ich obvyklého významu v bežnom jazyku, pričom sa zároveň zohľadnia súvislosti, v ktorých sa používajú, a ciele sledované právnou úpravou, v ktorej sa nachádzajú (pozri najmä rozsudok z 10. marca 2005, easyCar, C-336/03, Zb. s. I-1947, bod 21 a citovanú judikatúru).

57

V tejto súvislosti sa pojem „miesto výkonu“ činnosti musí chápať podľa zmyslu prvého z použitých výrazov ako pojem označujúci miesto, kde dotknutá osoba konkrétne vykonáva úkony súvisiace s touto činnosťou.

Dotknuté vnútroštátne ustanovenia tým, že stanovujú, že v prípade osôb určených za oprávnené konať za spoločnosť alebo združenie, ktoré podliehajú belgickej dani z príjmov právnických osôb alebo belgickej dani z príjmov vzťahujúcej sa na nerezidentov, sa uplatňuje nevyvrátiteľná domnienka, že v Belgicku vykonávajú zárobkovú činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby, tak môžu viesť k definícii miesta výkonu činnosti, ktoré nezodpovedá miestu vyplývajúceho z predchádzajúceho bodu tohto rozsudku, a byť tak v rozpore s právom Únie.

Aj keď je pravda, že právo Únie nezasahuje do právomoci členských štátov upraviť si svoje systémy sociálneho zabezpečenia, v prípade neexistencie harmonizácie na úrovni Spoločenstva prináleží právnej úprave dotknutého členského štátu, aby stanovila podmienky práva alebo povinnosti poistiť sa v systéme sociálneho zabezpečenia, je však dôležité, aby dotknutý členský štát pri výkone svojej právomoci dodržiaval právo Únie (pozri najmä rozsudok Piatkowski, už citovaný, body 32 a 33).

Ako uvádza belgická vláda, domnienka, o ktorú ide vo veci samej, nepochybne môže zabrániť podvodom v oblasti sociálneho zabezpečenia spočívajúcim vo vyhnutí sa povinnému plateniu príspevkov na sociálne zabezpečenie pre samostatne zárobkovo činné osoby prostredníctvom umelého premiestnenia činnosti osôb oprávnených konať za spoločnosť, ktoré sú usadené v Belgicku. Dotknutá vnútroštátna právna úprava však tým, že tejto domnienke priznáva nevyvrátiteľnú povahu, prekračuje medze toho, čo je na dosiahnutie tohto legitímneho cieľa, ktorým je boj proti podvodom, striktné nevyhnutné, lebo tým vo všeobecnosti bráni tomu, aby dotknutí pracovníci mohli pred vnútroštátnym súdom predložiť dôkaz o tom, že miesto výkonu ich činnosti sa skutočne nachádza na území iného členského štátu, kde konkrétne vykonávajú úkony súvisiace s touto činnosťou.

Na prvú otázku treba teda odpovedať tak, že právo Únie, osobitne článok 13 ods. 2 písm. b) a článok 14c písm. b) nariadenia č. 1408/71, ako aj príloha VII tohto nariadenia bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, v rozsahu, v akom umožňuje, aby v členskom štáte platila nevyvrátiteľná domnienka, že sa na jeho území vykonáva činnosť, ktorá spočíva v riadení, a to z iného členského štátu, spoločnosti podliehajúcej dani v tomto prvom štáte.

O druhej otázke

So zreteľom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné preskúmať druhú otázku.

O trovách

Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré

vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Právo Únie, osobitne článok 13 ods. 2 písm. b) a článok 14c písm. b) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1606/98 z 29. júna 1998, ako aj príloha VII uvedeného nariadenia bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, v rozsahu, v akom umožňuje, aby v členskom štáte platila nevyvrátiteľná domnienka, že sa na jeho území vykonáva činnosť, ktorá spočíva v riadení, a to z iného členského štátu, spoločnosti podliehajúcej dani v tomto prvom štáte.

Podpisy

(*1) Jazyk konania: francúzština.